

НАЦИОНАЛЕН ВЕСТНИК

ТРАКИЙСКИЯ

Брой 18 • год. ХCV • 25 септември 2015 г. • цена 0,40 лв.

www.stdbg.org

АВРЕН – ЖИВАТА ТРАКИЙСКА ПАМЕТ

ХРИСТИНА ВЪЧЕВА

Аврен – земя, докосната от багритите на есенното слънце и ведрите усмивки на хората – кротки християни и мюсюлмани, загледи в утрешния ден, изпълнени с благодарност, тревога и надежда в бъдещето. Земя, пропита с кръвта на стотици хиляди тракийски бежанци, зверски изклани от турския башибозук през 1913 г., но останали верни на християнската вяра и българския род. Нечуван „тракийски погром“, който няма „себе равен в новата мъченическа история“ на България. Така нарича това човешко изстребление акад. Любомир Милетич. А десетилетие след неговата смърт в решението на ООН откриваме срещу тези престъпления думата „геноцид“.

Първият етап от Националния тракийски женски събор-поклонение ни отвежда до лобното място на избитите през 1913 г. 42 млади жени и деца от с.

Лобното място на избитите жени, девойки и деца в местността Мъгленик

Националният тракийски женски събор-поклонение в родопско село събра потомци от цялата страна и много гости

Манастир, Гюмюрджинско. Тъмно и зашумено място за кървава разплата е местността Мъгленик в землището на селото. Стръмната канара, от която са хвърле-

ни младите жени и деца, след жестоки изтезания и поругаване два месеца наред, сякаш още повтаря ехото от писъците на беззащитните „лебеди“, които

„излитат нагоре“, за да намерят „вечността“. Признателните потомци издигнаха паметник в центъра на селото. Върху паметника са изписани имената на 42-те жени и деца и напомнят за тяхната нравствена чистота и вяроност.

Пред този паметник на 19 септември т.г. отец Александър отслужи тържествена панихида в памет на жертвите. По-късно той бе обикнен с венци и цветя на признателност, поднесени от официалните гости, от Съюза на тракийските дружества в България и от десетки тракийските дружества от цялата страна.

Съборът бе открит от кмета на Аврен Димитър Андонов.

Откриването на събора в Аврен

Продължава на 2-а стр.

Никола Инджов

НА 80 ГОДИНИ

На стр. 4 и 5

СТОДОР КОРУЕВ
пореда Главното мюфтийство у нас съществуват помашки етнос и помашки език. Висшите имамы правят допитване под наслов „Анкета сред мюсюлманите в България“. Съставители на анкетната карта претендират, че въпросите им са свързани със социално-икономическото положение, етническото самосъзнание, религиозното положение, културните интереси и политически склонности на мюсюлманите у нас. С тая широтата проучването може да помогне на ДПС предизборно особено в „покоряването“ на ромските гета, тъй като в анкетата питат и за коя партия гласуваш.

Тоя рефрен с „помашки език“, „помашки етнос“, „помашко малцинство“, даже „помашка нация“ не е нов. От Турция у нас бяха телепортирани теории за „родопските турци“,

вядват, не им е отнела народността, както може би се иска на мюфтиите, които мерят с османлийски аршин. И езикът им е български, помашки език няма. Това е очевидно, не се нуждае дори от доказателства, но в мюфтийството са слепи и глухи, играят по чужда свирка. А иначе страната ни отдавна е разграден двор за идеите и книжнината и всеки може да пуска както си ще балони, дори отродителни, антибългарски, антинационални. Това прави и мюфтийството сега, прикривайки се зад претенции за научност. Анкетата била подготвена в Националния изследователски център по теология и култура към Висшия ислямски институт. А си е чиста спекулация да внушаваш на изконното българско население от Родопите, че говори някакъв измислен помашки език, че родопчанинът не е българин мохамеданин, е нещо друго – например помак. Във възможните отговори на

Мюфтиите затъват в антибългарско бласто

както там наричат помаците, и още по-вероломните идеи за „куманските турци“, които внушават, че българите мохамедани били древно тюркско племе, загубило майчиния си език, тъй като било асимилирано от българите. Тиражират се и „теории“, че „помаците“ са изповядвали исляма и преди падането на България под османско величество. Гърците пък, за да измъкнат българите мохамедани в Южните Родопи от турцизацията, изфабрикуваха термина „помаки“ глоса“, т.е. помашки език, или „пумацку“, там обявиха българоезичното население за славяногласни или славянофонски елини. Излязоха и гръцко-помашки речници, граматика по помашки език. Вижда се, че и в Турция, и в Гърция научната мисъл се напъва да изкара българите мохамедани какви ли не – помаци, тюрки, кумани, турци, траки, елини – само и само да не признае неоспоримото: че те са българи и вярата, която изпо-

Тодор Корув

анкетата за езици не се сочи българският, който действително говорят потомците на ислямизирани българи. а само „помашки“ редом с турски и ромски. Дори само тази позиция показва антибългарския характер на това уж социологическо проучване, в което има още провокации: „Каква е причината част според Вас от мюсюлманите да използват български имена?“ и „Коя страна приемате за Ваше отечество: България или Турция?“ Мюфтиите май за затънали до гуша в антибългарското бласто.

Петра Мечева, председателка на тракийско дружество „Одринска епопея“ в Стара Загора, бе избрана за почетен гражданин на Стара Загора. Това стана след проведено тайно гласуване и с 37 гласа „за“ на последната редовна сесия на Общински съвет. Предложението за удостояването й със званието бе направено от инициативен комитет, воден от председателя на СТДБ Красимир Преманов и с участието на акад. Стефан Воденичаров, акад. Георги Марков, чл.кор. проф. Васил Проданов, Ваня Кастрева, Янка Такева, д-р Евгений Желев, Иван Гранитски и Тодор Корув. Това предложение получи подкрепата на тракийското дружество в Стара Загора и на тракийците в общината.

ПЕТРА МЕЧЕВА – ПОЧЕТЕН ГРАЖДАНИН НА СТАРА ЗАГОРА

Петра Филипова Мечева е родена на 16 май 1931 г. в Тополовград. По професия е учител. Живее и работи в Стара Загора от 1962 г. Пенсионира се като зам.-директор на Пето основно училище през 1986 г. За принос към просветното дело на града тя е удостоена с орден „Кирил и Методий“. Една от първите носителки е на престижната награда за учители на Стара Загора „Анастасия Тошева“.

От 1992 г. Мечева оглавява Тракийско дружество „Одринска епопея“. Дългогодишен

председател е и на Тракийския женски съюз в България и член на Централното ръководство на Съюза на тракийските дружества в България.

Отличието на Петра Мечева ще бъде връчено на празника на Стара Загора – 5 октомври.

**АБОНИРАХТЕ ЛИ СЕ?
СЕГА Е ВРЕМЕТО**

НАЦИОНАЛЕН ВЕСТНИК

ТРАКИЙСКИЯ

СЛИВЕН представи проектите си

Последно заседание на РАО „Тракия“
за този мандат на местната власт

Кметове на 13 общини, членове на Регионалната асоциация на общините „Тракия“, гостуваха в Сливен. Поводът бе последното за мандата на настоящата местна власт заседание на Регионалната асоциация на общините „Тракия“, чийто председател е сливеният градоначалник. Пред колегите си Кольо Милев и общинското ръководство представиха изпълнените в мандата проекти. Заедно с гостите те се разходиха по ларгото и посетиха

възстановената крепост „Туида“.

„Имахме големи проблеми преди 4 години – с инфраструктурата, със спрените европейски проекти, но успяхме да влезем в ритъм и днес Сливен изглежда по коренно различен начин. Много неща са започнати, общината влиза в новия програмен период с добра проектна готовност. Ако децентрализацията, която кметовете очакват с години, се случи реално, в следващите години кметовете

ще имат не само повече отговорности, но и повече ресурс, с който да решават проблемите на хората“, посочи кметът Милев.

През последните четири години общата стойност на европейските проекти е 111 млн. лв. Общината е готова и с инвестиционната си програма за финансиране на обекти чрез новата регионална програма на ЕС „Региони в растеж“, посочи заместник кметът Румен Стоилов, който направи презентация пред пред-

ставителите на общините.

Всяка от общините, членове на РАО Тракия получи благодарствена грамота за принос в развитието на организацията през мандат 2011–2015 г. Проф. Иван Върляков – изпълнителен директор на РАО Тракия, подчерта приноса на Кольо Милев за издигането на авторитета на организацията и заслугите му за добрата координация и съвместно сътрудничество между

нейните членове.

Поздравителен адрес по повод последното заседание за мандата беше получен и от председателя на СТДБ Красимир Премянов. Приветствието бе прочетено от председателя на тракийско дружество „Лазар Маджаров“ в Сливен Кирил Киряков.

Като част от дневния ред представителите на общините дискутираха настоящето и бъдещето на общините. Според тях

все по – често в работата им ще бъде засяган и ще се обръща внимание на социалния елемент – самотните и социално слаби граждани, които имат нужда от помощ и подкрепа. Обсъдени бяха и промените при избора на новите членове на РАО „Тракия“ в следващия мандат на организацията.

РАО „Тракия“ обединява 33 общини от 7 области и е учредена през 1997 година.

АВРЕН – ЖИВАТА ТРАКИЙСКА...

■ Панахида в памет на жертвите

Продължение от 1-а стр.

В своето слово председателката на Тракийския женски съюз Румяна Вълчева напомни, че на втория си конгрес през 2002 г. по предложение на г-жа Петра Мечева Съюзът реши жените тракийки, наследили не само традициите и културата, но и живата тракийска памет за историческото минало, всяка година на се събират тук на поклонение пред 42-те жени и деца от село Манастир, станали жертви в името на българския

род и християнската вяра. И поднасяйки цветя тази сутрин на лобното им място, каза тя, ние отново усетихме в душите и сърцата си незаглъхналия плач на невинните жертви, хвърлени от скалата в местността Мъгленник.

Народната представителка от ГЕРБ Цвета Караянчева гордо заяви, че е тракийка, и днес, познавайки своето минало и исторически корени трябва да изграждаме мостове, за да градим бъдеще в толерантност и разбиране между всички етноси.

Тя изказа надежда в скоро вре-

ме авренци да се възползват от най-късият път до съседна Гърция.

В словото си Красимир Премянов изтъкна, че този събор-поклонение стана традиция и за да можем да я следваме, трябва да помним нейните корени. Затуй сме благодарни на тези, които поставиха началото и го утвърждават и днес – ръководителките на Тракийския женски съюз Петра Мечева и Румяна Вълчева, на представителите на местната и държавната власт, които ни подкрепят, и специално на дългогодишния кмет на Аврен Димитър Андонов, който с огромно желание и голям ентузиазъм пази традицията. Председателят на СТДБ подчерта още ролята на такива прояви като събора, които имат предназначението да тачим историята, за да не допускаме нейното лошо повторение в бъдеще с отговорност към младото поколение. Кметицата на Крумовград Себихан Мехмед заяви, че сме длъжни да се вглеждаме в историята, да се поучаваме от нея и да обединяваме нашите усилия в запазването на мира.

Прочетени бяха поздравителни адреси от областния управител на Кърджали Илия Илиев, от председателя на НС на БСП Михаил Миков и от Янка Такева, председателка на Синдиката на българските учители. На събора бяха също областният управител на Кърджали Илия Илиев, членовете на Централното ръководство на СТДБ Петра Мечева – почетна председателка на ТЖС, ген. Нонка Матова и Яни Янев, председател на Тракийския младежки съюз Тодор Ангелов, председатели на тракийски дружества от страната и региона, потомци, местни жители, гости от Гърция.

Освен поклонението пред

■ Венец от името на Съюза на тракийските дружества в България

жертвите националният събор включи и селищния празник на село Аврен, който предния ден започна с концерт на Виевската група. Богатата фолклорна програма, изнесена от певческите състави от читалищата в Малък Девесил, Девесилов, Егрек, Черничево, певческите и танцовите състави на тракийските дружества в Крумовград, Кърджали, Кирково и Припек създаде колоритна атмосфера и настроение и показа истинската красота на фолклора.

Гледаме това пестро множе-

ство от певци и танцьори, нагиздени в автентични носии, дошли в този велик за сърцата и душите ни ден. Слушаме песните им, които ни карат да усетим красотата на човешката душа, но те предизвикват към размисли за традицията и паметта. Защото народ, който няма памет и не познава корените на своята история и за традициите си, е обречен на гибел. Тракийската памет! – тя живее в потомците на тракийските българи, така нужна на всяко следващо поколение.

■ Сред пестрото множество на събора

■ Певческата група от с. Малък девесил

ХАСКОВО И ХАСКОВЛИИ ПРАЗНУВАТ

Осми септември – денят на пресветата майка Богородица, която Хасково избра за закрилница, е и празник на града. Дните около празника са изпълнени с богата културна и спортна програма, различни обществени прояви, но кулминацията на празника бе церемонията „Почетен гражданин на Хасково“ с

участието на Trio Grandi Тенор в театър „Иван Димов“. Преди да започне церемонията слова произнесе кметът на общината Георги Иванов, областният управител Добри Беливанов, посланикът на Палестина, доайен на дипломатическия корпус Ахмад Ал Мадбух, гости от Русия и Франция. Показан бе филм

„Следи във времето“ за паметниците, които украсяват и величавят Хасково. Церемонията по удостоверяването на нови почетни граждани откри председателят на Общинския съвет Иван Иванов. Той прочете решението на Общинския съвет от 31 юли 2015 г. за удостоверяването на Костадин Карамитрев посмъртно със званието „почетен гражданин на Хасково“ и връчи удостоверението и паметния знак на племенника му Стефан Начев, който произнесе благодарствено слово от името на семейството.

„Трогнат съм, че хасковската общественост, в лицето на Общинския съвет, е оценила личността на моя вуйчо, който с родолюбие и всеотдайност работеше през целия си живот за развитието на Хасковския край, независимо от постове, които заемаше в стопанското и държавно управление. Винаги съм се удивлявал на страстта, с която той работеше в строителството, на начина му да мисли новаторски и творчески дори, когато пред него има само бетон и желязо. Костадин Карамитрев беше иници-

На официална церемония в театъра бе обявено удостоверяването на Костадин Карамитрев с почетен гражданин – посмъртно

ативен и изключително почтен човек и непоправим патриот, и тези му качества бяха основна причина да обедини много и разнообразни като светоглед личности зад националната кауза за възраждане и развитие на тракийските дружества в България. Въпреки че беше обиколил цяла България и защо не – почти целия свят, неговото сърце и в пряк и в преносен смисъл си остана в Тракия. А сега, с удостоверяването му със званието „Почетен гражданин на гр. Хасково“, съм сигурен, че и родолюбивата му душа ще намери покой в свой дом.

Краснодар Беломорски, член на Централното ръководство на Съюза на тракийските дружества в България, прочете писмо на председателя на Съюза Красимир Премянов, адресирано до председателя на Общинския съвет, общинските съветници и кмета на общината, в което се казва: „Благодарение на общите ви усилия днес Хасково

е модерен съвременен град със свой облик, история и култура. Уверен съм, че вие и вашите съграждани ще продължите неуморните си усилия, за да се съхранят историческата памет и вярата в бъдещето, така че вашият град да продължи да бъде един от стожерите на православието и българщината в региона. Искам да изразя нашата благодар-

ност, че удостоихте възстановителя на съвременното тракийско движение и ваш достоен съгражданин г-н Костадин Карамитрев със званието „Почетен гражданин“ и така докажете, че когато работиш на ползу роду, това е пример за младите поколения жители на Хасково.“ Общината получи портрет на Капитан Петко войвода – подарък от СТДБ.

С почетно гражданство бе удостоен посмъртно и проф. д-р Асен Златаров, чийто роден град е Хасково. Званието бе връчено и на офицера от резерва ген. Владимир Янев, роден през 1921 г. в Свиленград в семейство на тракийски бежанци. Той има 32 години предана служба в органите на вътрешните работи, автор е на книгата „От милиционер до генерал“, в която разказва за извървения славен житейски път.

■ Стефан Начев говори от името на семейството

■ Краснодар Беломорски изрази благодарността на тракийци

ТРАКИЙЦИТЕ ОТ ГЕНЕРАЛ ИНЗОВО – ДОСТОЙНИ ПОТОМЦИ

Отпразнуваха 90-годишнината от заселването на прогонените 275 семейства от Беломорска Тракия

КАЛИНКА МИТРЕВА

Топъл летен ден. На площад „Тракия“ в селото бе необикновено оживено. Звучеше празнична музика, вееха се знамена. Гости отблизо и далеч и местните жители се поклониха пред паметника на тракийските бежанци и отбелязаха 90 години от заселването им в Генерал Инзово. Преди десет години бе издигнат внушителният белокаменен обелиск, с който признателните потомци увековечиха най-страшната трагедия на XX век – прогонването от родните места на хиляди мирни граждани от Беломорска Тракия. Гладни, боси, измъчени 275 семейства намираха своя пристан в с Генерал Инзово, за да започнат от нулата – да градят дом, да осигурят прехрана за своите деца и възрастни хора. С такива факти бе

пропито словото на председателката на местното тракийско дружество Маринка Василева, която връчи благодарствени адреси на четиримата кметове, допринесли за издигането на паметника Георги Георгиев – на община „Тунджа“, Атанаска Николова – на село Генерал Инзово, през чийто мандат бе издигнат паметникът, Янка Лилова и сегашния кмет Галин Пантелеев. Прочувствено бе словото на Георги Георгиев – кмет на община „Тунджа“. Той изрази възхи-

щение от ентузиазма на инзовци, от техния патриотизъм и преклонение им пред героизма на своите предци. Отец Стоян отслужи заупокойна молитва в чест на мъченическа смърт на невинно загиналите жертви. Поднесени бяха много венци и цветя на паметника. Празничното събитие продължи с литературно-музикална програма, в която взеха участие певческият състав при клуба на пенсионера „Тракийски напеви“ с ръководител Маринка Василева, певчески състав от село Голям Манастир и танцовият състав „Акбунарци“ към читалището в село Генерал Инзово. След това засвириха Васко Василев с акордеон и Митко Илиев с гайдата. Мало и голямо се хвана на хорото. Не бяха забравени и най-възрастните тракийци – Стоян Кабалиев – 95 години и Стамат Христов – 93 годишен. Те бяха посетени в домовете им и бяха поднесени скромни подаръци в знак на уважение и внимание. На паметника има надпис: „Достоинството на един народ е в неговата памет“. В този дух инзовци доказаха, че са достойни потомци на своите деди.

С БЯЛА РИЗА МИНАВА ПО СВЕТА...

Никола Инджов – изящният владетел на думите навършва 80 години

НИКОЛА ИНДЖОВ е голям български поет, белетрист, публицист, есеист, преводач от испански, португалски, руски и сръбски. Роден е на 30 септември 1935 година в Бургас в семейството на бежанци от Беломорска Тракия. Детството му преминава в Созопол и Гюмюрджина, юношеството му в Хасково. Завършва икономически техникум, следва икономика във Варна, учи испански език в университета в Хавана. Работил е като журналист в Хасково и София, бил е гл. редактор в БНТ, първи зам. главен редактор на сп. „Отечество“, гл. редактор на сп. „Родолубие“, гл. редактор на в. „Литературен фронт“ и др. Дългогодишен дипломат в няколко латиноамерикански страни. Никола

Инджов е изтъкнат тракийски деятел, бил е директор и главен редактор на вестник „Тракия“, зам. председател на СТДБ и почти непрекъснато е член на Върховния комитет на Съюза. Освен че е пресътворил Тракия в поезията и романите си, а така също в прекрасни есета и публицистични статии, той е проникновен изследовател на Тракия и нейната бежанска съдба. Паметни ще останат неговите художествени съчинения за с. Манастир, за Мара Михайлова, за Келеш Севащо, за гроба на

Патриарх Евтимий и много други. Тракийските идеи, съдби и събития събра в книгата си „Българогласни, Българокръвни, Българоглави“. Автор на над 50 книги – поезия, белетристика, публицистика, есеистика, преводи. Той първи преведе поезията на маите и ацтеките. Носител на много национални и международни награди.

Петър Караангов: В това жестоко време творчеството на Никола Инджов топло ни приютява. За надеждата, с която ни надарява авторът, за сладката печал на неговото слово, за неговата синовна преданост към зевята и историята ни, за неговата бяла риза, с която той минава по света, за това, че ни утешава, ние сме му признателни и го обичаме. Неговото име е сред големите имена на нашата съвременна литература.

■ Габриел Маркес и Никола Инджов, Мексико, 1980 г.

Въртят се колелата в грънчарните. Разцъфват черешите и падат звезда подир звезда. Девоите се кичат със здравец от Балкана – и аз със бяла риза минавам по света!

Нощта в една светулка на рамото си нося, а в капчица едничка – дъгата след дъжда. От всичко в мене радост и светлина остава. И аз със бяла риза минавам по света!

Аз цвете подарявам на улични цветари, звезда – на звездобройци, на пътя чер – следа. Това е моята обич във часове на нежност – и аз със бяла риза минавам по света!

И тъй ще си отида от вечерите южни, от вишневите стрехи, от пътните врати. О, сине мой далечен, сред мъртвите поети по бялата ми риза ще ме познаеш ти...

1959

ТРАКИЙСКА ИСТОРИЯ

Това е моят край, посечен от мълния... До бор и бук спокойно северът далечен прелива се в далечен юг.

И три езика като трите реки събират се в едно. И приказките на жените тъкат все същото платно.

...Там – Търновград със меч и скипър, тук – времена без брод и път. Там – златен храм, тук – скит на скитник, там – славата ни, тук – срамът.

Там – синя кръв, а тук – пролята. Там – потекло, а тук съдба. Там – цар! Тук – царство... Там – позлата, тук – стряха с пиле на гърба.

Но тук – Триречие златоусто, а там – езикът на змия. Тук – люлка, гробница там пуста. Тук свят се брани, там – земя...

И трите ми реки корава сълза отмиват, люта пот. Там – заник слънце, тук – изгрява! Там – царедворци, тук – народ!

1966–1980

НЕСТИНАРСКИ ПРАЗНИК

Не пламък – като пламък се полюшва и мъжкото, и женското хоро. Изгрява Странджа планина с хайдушка и ланска преспа – облак. На добро и дядовците стогодишни влизат в жаравата. И тя светлей, светлей... Пробуден вятър бялата ми риза над зелените ветрей, ветрей...

Кови, кови душицата човешка! Да не остане нива без жетвар, кованиците – без десница тежка, памида и димята – без винар! Като огньове върхове старинни искрят и там, по мечите следи, възкръсват мълком смъртните дружини с преображенска китка на гърди.

Жаравата от сила става синя, кръвта превзе и погледа обзе, и аз видях – през огъня премина народът с нестинарското сърце. През огъня пренесе си съдбата като икона чиста и света. ...И пръв път не ми стига тишината, тъй както не ми стига песента.

1956–1986

Петко Тотев: „Както Стара планина навлиза в българското художествено слово чрез Иван Вазов, Добруджа – чрез Йордан Йовков, Шопско – чрез Елин Пелин, Пирин – чрез Никола Вапцаров, Родопи – чрез Николай Хайтов, така и Тракия е въведена във високата реч, речта по лепота, както казва Патриарх Евтимий Търновски, от Никола Инджов.“

„Аз съм от писателите, които вярват, че писаното слово има чудодейното свойство постепенно да се превръща в национална памет. Това е особено важно днес, когато се правят опити за фалшифициране на миналото или дори за съзнателно премълчаване на цели периоди от историята на България. Премълчаването е всъщност потаен, но безмилостен геноцид над идеи и идеали, които са движители развитието на нацията и държавата. Методичното изхвърляне извън общественото пространство на историческата орис на тракийското бежанство е само един пример, най-близък до мене, защото аз

съм от бежанците и чувствам в личната си съдба какво значи да ти отнемат родната земя с рождениите люлки и гробищата на деди и прадеди.“

Никола Инджов в интервю на Тодор Корув

РОДОПСКИ ПЪТ

Вървят камилите, понесли отблясъци на минарета, чували с въглища и песни, забравяни по върховете.

Ти знаеш, своя бог смениха одрипавелите мъже, но не смениха те езика на оня българин Индже.

Не се отучиха на борица кавал и бъклица да шарят, по празник с мечки да се борят... Бедняшка вярност към България! 1956

■ Серафим Северняк, Никола Инджов, кубинският поет Николас Гийен и Васил Попов, 1978 г.

ЕСЕНТА

Поостане ли слънце под ябълкови листа – есента е в България... Знам си аз есента от последната мълния – призрак на лято, и от първия жерав – сърце хвърковато. По на бистро изглеждат очите наесен, по на вятър челата... Смълчан и неясен оцелява животът ми – сянка на прелет през виелици зиме, през ветрушки напролет. Не е страшно, че времето отлита – и отлетя... Есента е родината моя във времето. Тя бог по бог и щурец по щурец сътвори ме, подари ми душа като сън, като черкова – име, и ми даде преди листопада и преди ветровея преживения свят на прощаване да доживея.

... И подобно на просяка в царска премяна или стареца, който под дъгата премина, доживявам крайбрежията на Венецуела, Халеевата комета, всемогъщата и всецяла държава Утопия, пясъчни бури, северното сияние, звездоброеца Юрий.

Доживявам неродените три синджира роби, посечени в майчините тракийски утробы. Доживявам века на червеното знаме и песен от Деветия ден на Деветия месец... Доживявам живот неполомен, преломен; минало като спомен – и бъдеще като спомен.

1996

■ Никола Инджов пред къщата на рода Инджови в село Манастир, Беломорска Тракия

ЧАВДАР ДОБРЕВ

Сага за бежанците от Беломорска Тракия

„Душа на друг човек“ е трета реализация на поета Никола Инджов в жанра роман след „Възречени от Манастир“ и „По следите на норвежеца“. Отново център на света е колкото имажинерното, толкова и реалното селище Манастир край Гюмюрджина („града на гълъбите“), откъдето родът на Инджов е прогонен през 20-те години, за да се присъедини към прокудените от родните им места тракийски бежанци. Съхранили обаче характеристиките си на хора, дошли от Беломорието („българската покрайнина“), живели там заедно с турци, гърци, арменци, евреи, българомохамедани, гагаузи, общували със скитниците-каракачани.

Още във „Възречени от Манастир“ Инджов заяви, че светът на родителите и прародителите му е негов, но с внушителна сила го начерта и върху картата на новата българска култура. Така както Николай Хайтов стана изповедник на Родоп планина; Йордан Радичков на българския Северозапад; Ивайло Петров изобразител на Добруджа; Димитър Вълев и Димитър Яръмов художници на Юга, прорязал пътя Европа – Калкута; Валентин Караманчев разказвач на живота в родния му ГоцеДелчевски край.

Кое е особеното при Инджов?

Това, че светът, който той представя, не е така конкретно осезаем и веществен определен, както при споменатите писатели. А това позволява на белетриста-поет да проектира далеч по-свободно своите представи и виждания за Манастир като хранилище на родово-националното съществуване. Да моделира чрез него своите представи, изпълнени с идеализъм и носталгия. Да прави от стария Манастир и неговата природа гнездо на райските хубости. Причинно-следствените връзки в случая стават по-зависими от волята на белетриста. Кое, от една страна, поставя под въпрос функционирането на жизнено пълнокръвните персонажи, от друга обаче получава кредит за достоверност допустимата по вероятност подробност.

Сюжетът на романа се разгъва

във връзка със спасяването на група евреи от Беломорието по време на Втората световна война. Спасяват ги предишни жители на Манастир, пристигнали с българския окупационен корпус. Едва ли не конспиративно те заменят имената на евреите с тези на умрели или загинали манастирци; предоставят им каменните останки от предишните си жилища; снабдяват ги

с фалшиви паспорти, на които фигурират с български фамилии. По този начин неколцината български граждани – първоначалният учител Илко Соколаров, народоведката Мата Сребрева и медникарят Стоил Чанчеров, с привлечение от тях към „общото дело“ нотариус Анастасий Примов, осъществяват своя план поне този малък кръг гюмюрджински евреи да не потегли с останалите си събратя към нацистките лагери на смъртта.

Върху такава основа

Инджов започва да фабулира, сякаш необременен от „спъникамъните“ на жизнената фактология. Като първосъздател на образите той ги ангажира с даден тип взаимоотношения, нужни на замисъла му – някои от тях с битов характер, други с философски отблясъци, трети с душевна натовареност, четвърти с лирическа извисеност, подсказваща емоционалните пристрастия на белетриста.

По лично усмотрение белетристът редува изображения на актуални събития с повратки на паметта към миналото; публицистични шрихи със записки на стародавен и днешен адрес. В отклоненията от пряката сюжетна линия, наречени „Из моите приписки във времето“, Инджов публикува откровени есеистично-публицистични изкази, понякога натежаващи върху фабулния развой. Той разказва, но и прекроява известни събития от антифашистката съпротива. Информира ни за броя на изселниците българи, за четническото освободително движение. Припомня хода на Лозанската конференция и клаузите на международен договор като Севърския – „Тракия да бъде поделена между Гърция и Турция“. Всичко това съчетано с достроени от въображението епизоди.

Смесва съзнателно реални и фиктивни имена

на герои (обществени дейци, революционери, писатели, учени, офицери и пр., и пр.); преплита фамилии на известни личности от новата ни и стара история. Дава плът и кръв, прави участници в романното действие – наред със сътворените от него образи – Михаил Маджаров, Любомир Милетич, П. К. Яворов, генерал Маркос, поета Аргирис Митропулос. Внушава асоциации с Веселин Андреев и героинята на поезията

... Или носталгичните записки на поета романист Никола Инджов

му – Сашка. Прави алюзия с Щерю Атанасов, с баснописца Банчо Банов и баща му – генерал, с партизанина лекар Хариев (в романа доктор Хареев). Претворява случая Франк Томсън и пр., и пр.

Легендата за тракийското заточаване на патриарх Евтимий в Тракия писателят превръща в непоклатима реалност – негово преосвещенство бил вдворен в Манастир, „патриаршеското село“, с неговия дух били обвети

българите, което олицетворява ненакърнени човешки отношения и чист морал, изпълнено с изящни съзвучия от песенен и словен фоклор, от живописни дарби, от човечколюбие. Като марангоз от XIX в. Инджов изписва думи от народния речник, изпълнени с изящни усещания, със светли помисли, с природни красоти, с цветови неповторимости и многогласни разпевы.

Отпраща ни към биб-

които изживяват петте еврейски деца, оцелели благодарение на добротата, проявена от минаващи през Манастир каракачани.

Така се утвърждава авторската идея

че хората биха могли – въпреки реалните междучовешки конфликти и расови предразсъдъци – да съществуват в разумно устроена общност. Че нетърпимостта между хората я насажда привилегированите слоеве и че жертва на противопоставянето са народите, всеки човешки индивид поотделно. Противоестественият, военновременен живот според писателя върхлита като огромно бедствие човечеството, поставя на изпитание цивилизационните му импулси. Същевременно ражда звяра у него, сравним с ужасите в Апокалипсиса.

Всъщност човекът е роден за свобода и справедливост, внушава белетристът. „Величието на човека е вътре, а не вън от него“. Отечеството е като майчина утроба за човека, поел към света, за да изпита неговите жестокости и тъги, радости и надежди. Такова е и първото програмно изречение в Пролога на романа: „Между Манастир и света!“

Но, прозаикът репликира сам себе си, и това „но“ не е стилистично средство, а идеен ключ към светоразбирането му: Но тъкмо в такива случаи, когато натискът върху човешкото в човека е най-безпощаден и циничен, когато отчаянието докосва личността най-болезнено, тогава най-мощно и най-безапелационно избликват съпротивителната енергия и неприемането на злото, набират скорост солидарността, саможертвата, вкоренената етичност, чиято национална неповторимост няма как да не притежава и световноисторическа значимост.

От гледна точка на естетиката на „критическия реализъм“ редица епизоди и отделни психологически доминанти изглеждат случайни и необосновани. Скокообразните преходи в различните епизоди едва ли помагат за четивността на произведението. Само

че Инджов работи с други мерки, използва различен художествен подход и затова оценките за творбата му би трябвало да се съобразяват с критериите, възприети от него. Тук е важно писателят да накара читателя да повярва на предложената възможна реалност с нейните последици. А тъкмо това Инджов прави в романа „Душа на друг човек“. На такава база той предоставя обширен терен за художествените допускания, за смесването на въображение и факти, за субективизъм, който струи от поетичните му нагласи.

Никола Инджов напомня по-скоро практики на „магическия реализъм“, с безспорните му постижения в латиноамериканската литература. В този вид особен реализъм се открива плацдарм за смело прекрояване и „въобразяване“ на жизнените фрагменти, за акцент върху субективните съждения, за налагане на методология, сходна с тази на романтичната естетика.

„Душа на друг човек“ изобразява епоха на исторически мрак, на масови екзекуции, на национален и расов геноцид. Обликът на романа е пронизан от дълбоко чувство за национална съдба и характер, за български бит и нрави, за богоборчество и строеж, за исторически прокоби и пробуда. Инджов ни поднася в езиково отношение прецизно моделирана творба, с патина от вековете, с усет за местните, диалектни качества на езика, за нюансите в неговата оркестровка.

Показателно е също, че прозаикът, въпреки трагизма на тогавашното съществуване, търси изход за персонажите си, попаднали в деветия кръг на съвременния ад, този на фашисткото мракобесие. Издига в култ междучовешкото разбирателство и взаимопомощ. Не го напуска доверието в цивилизацията, в устойчивостта и способността на неговите герои – с различна национална, идейна и религиозна принадлежност – да надделяват над своите отрицатели и инквизитори. По този начин романът „Душа на друг човек“ споява виталните пориви на автора с поетичните му стремежи да защити уникалния смисъл на битието. Да изобрази раждането на човека в часове на безмерни исторически изпитания.

църквата и манастирът на селището. Инджов без двомислие налага версията си за местожителството на патриарха в Манастир – за свидетел призовава и Киприян Цамблук. Продължава митологемата с „ангелските човеци“ от „Възречени от Манастир“ по принципа на циклизираното повествование (обяснението на Илко Соколаров за обитателите на Манастир: „Това са ангелски човеци... Живият не е безсмъртен, безсмъртният не е жив, те се прераждат един в друг“). Прави ни свидетели на борбите на българите от Македония.

Потопя ни в атмосферата на миналото

на едно цялостно живеене на

лейски и религиозни поведенчески норми на евреите. Дава жизненни сили на едни от персонажите си, лекува ги с животворни лекарства и вяра, докато други отпраща в царството на сенките, защото такава била битийната уредба. Проследява мъченическата участ на „налудничавия пророк – евреина, станал Примо Тасо, псевдоним на нотариус Анастасий Примов. „Проучва“ какво е станало с тримата еврейски младежи, влезли в партизански отряд – Ешуа Алтамирано с българско име Свилен Здравков; Пабло Ибанес с българско име Райчо Страхилков; Рашел Бенвенисти с българско име Ружа Соколарова. Във финален раздел обгръща превратностите,

■ Гоце Делчев

СРЕЩАЛИ ЛИ СА СЕ ПЕЮ ШИШМАНОВ И ГОЦЕ ДЕЛЧЕВ

И КЪДЕ СЕ РАЗМИНАВАТ ИЗТОЧНИЦИ И ИЗСЛЕДОВАТЕЛИ

■ Войводата Пею Шишманов

ЗОЯ НАЧЕВА

Научно-изследователската работа в Държавен архив – Смолян е съпроводена с непрекъснато откриване на нови факти и доказателства от нашето историческо минало за определени събития и личности, които понякога потвърждават вече добре известни факти, но в отделни случаи се натъкваме и на сериозни разминавания в различните изследвания. Излишното героизиране на отделни личности е една от причините за тези несъответствия в една част от източниците и в оценките на изследователите по темата за Илинденско-Преображенското въстание. На едно такова разминаване се такнахме през 2003 г., когато редактирах книгата на д-р Стефан Илчевски за историята на село Славеино, в която той направи много задълбочен аналитичен преглед на най-важните събития и личности от родното му село, включително и за Пею Шишманов. Във връзка с това се наложи да бъде прегледан целият запазен архив на ВМОРО, който съдържа стотици писма между дейците на организацията, за да се изясни защо не съвпадат твърденията на различни изследователи за това срещали ли са се Гоце Делчев и Пею Шишманов, както и дали са учили заедно във Военното училище.

Много са съхранените документи от това бунтовно време във фондовете на Държавен архив – Смолян. Преобладаващо те се намират във фонд 30К – Македоно-Одринска революционна организация „Централни Родопи“ – Славеино – изключително богат изворов материал, но въпреки това все още около този период има доста въпросителни и неизяснени моменти. Едно от противоречията и разминаванията в изводите

на редица изследователи е твърдението за познанството и евентуално осъществена среща между двамата изявени ръководни дейци Гоце Делчев и Пею Шишманов. Дългогодишната революционна дейност на Пею Шишманов (от 1900 до 1913 г.) е добре позната и проучена, но все още се срещат противоречия и недоизяснени от неговите изследователи моменти. Така например, според Христо Караманджуков, Константин Шишманов, Чило Шишманов и Петко Карапетков, той е учил във Военното училище и там се е запознал с Гоце Делчев. В своите изследвания д-р Стефан Илчевски документално оспорва този факт, тъй като Гоце Делчев постъпва през 1891 г. във Военното училище, учи 3 години и през 1894 г. е изключен, а П. Шишманов завършва гимназия в Пловдив през юли 1898 г.¹ В едно писмо на Вълко Шишманов до Стою Шишков от 28 юли 1899 г. се споменава, че той вече се е завърнал в Славеино, а от 1900 г. вече е учител. Така че, единственото възможно време за престой във Военното училище е от есента на 1898 г. до юли 1899 г., но тогава Г. Делчев вече не е там, а е извън България. В огромната запазена кореспонденция на ВМОРО засега няма открито писмо между двамата, което също доказва, че е възможно и да не са се познавали.

Именно тези съществували въпросителни в биографичните данни на Пею Шишманов създават предпоставки за допускане на предполагаеми негови срещи с Гоце Делчев. Всички изследователите посочват, че той е роден в Карлуково (Славеино) на 14 февруари 1876 г. и е втори син на известния през втората половина на XIX в. в това село голям скотовъдец и горовладелец – един от старейшините – Иван Кехая. За-

вършва начално образование в родното си село при „стария учител“, както наричат брат му – Вълко Шишманов. Прогимназия учи първоначално в Пловдив, а през 1893 г. продължава в Одринската гимназия. На следващата 1894 г. се завръща в Пловдив, където през юли 1898 г. завършва гимназиалното си образование. Записва се във Военното училище, но само след година е принуден да го напусне по здравословни причини. От 1900 до 1903 г. той работи като учител в родното си село. И тук започват разминаванията. След завършване на гимназия, времето до 1900 г. не е съвсем ясно в жизнения му път. Още от тридесетте години на XX век в биографията му се вписва, че след завършването на гимназията той е продължил да следва във военното училище в София, което не е завършил, а прекъснал след две години, „поради болест“. Но някои факти смущават истинността на това твърдение, като например:

1. Вероятно е завършил гимназия през юли 1898 г.²
2. Хр. Караманджуков пише през 1934 г. (което Чило Шишманов повтаря през 1958 г.) „след завършване на Пловдивската гимназия Пею постъпва във Военното училище в София, гдето следвал две години, без да го завърши. Напуснал го по болест, която и след това имаше отражение в неговия живот, и го заставяше да води повече тих, спокоен и редовен живот, най-малко пригоден за един труд и дейност, каквито изискваше участието му в революционно движение... След напускането на Военното училище Пею Шишманов още през 1900 г. стана учител в селото си и служи до 1903 г. През това време той бе един от видните личности в движението и ръководител в селото си и с невъобрази-

ма точност отправяше всяко действие и движение за селото, за вътрешността и през граница“.³

3. В писмо от Вълко Шишманов до Стою Шишков в Чепеларе⁴ с дата 28 юли 1899 г., т.е. само след една година от предполагаемото постъпване във Военното училище, четем: „Нашият по-малък брат Пею (Петър) Шишманов сега си е в Карлуково. Той за в бъдеще би желал да бъде учител в някое екзархийско трикласно училище (само в Устово не) из Одринско или из другите вилаети в Турция“ (по това време Шишков е директор на трикласното училище в Чепеларе). От това следва, че ако е бил във Военното училище, то ще е бил само една година (от юли 1898 до юли 1899 г.) защото – подразбира се, че той търси работа, т.е. няма да следва (да продължи учението си в София). Но брат му – Вълко е достатъчно точен, като казва, че ако е бил юнкер, едва ли би пропуснал да спомене това и да обясни защо го е прекъснал.

4. От разказите на комитетите⁵ само Петър Манджуков прави характеристика за Пею Шишманов, но в период на разпавии между двамата: „Пею Ив. Шишманов беше следвал юнкер в Софийското военно училище; той беше честен, решителен и смел, но беше с ограничени схващания. Софийското военно училище по такъв начин беше наложило своя печат върху неговата личност. Според него борбата за свобода на народите, потиснати от турска власт, трябва да бъде открита борба – гърди срещу гърди, т.е. въстаналото население в Ахъчелебийско, та да става каквото ще! Европа няма да остави да бъде избито и прокудено населението на 30 села; тя ще се заинтересува и ще спре ръката на турско управление“.⁶

Всичко това поражда следните въпроси:

1. Завършил ли е Пею Шишманов Военно училище? – На този етап отговорът е по-скоро НЕ! А ако е бил

наистина болен, ще бъде ли допуснат да отбива военната си повинност?

2. Къде е бил във времето от 1898–1900 година? – На този въпрос запазените архивни документи не дават отговор. Ако действително е бил болен – може би е бил в Пловдив – да се лекува или по други поводи. А писмото на брат му до Шишков?

3. Как и защо се съобщава да е бил във Военното училище?

Все още търсим отговор в документите и на този въпрос.

Още по-невероятно е твърдението на някои изследователи, че Пею Шишманов се е познавал с Гоце Делчев във Военното училище. Това е резултат от недостатъчно проучване и съпоставяне на известните и потвърдени исторически факти.

Чило Шишманов пише: „В идеите на МОО Пею Шишманов е посветен още като кадет в София, където се запознава с Гоце Делчев, Лазар Маджаров, Вълко Сарафов“.⁷

Петко Карапетков отбелязва в своята нова монография за Славеино⁸: В Карлуково Гоце Делчев се срещнал с Пею Шишманов, когато познавал още като юнкер във военното училище.“; „...особено близки били връзките му с Гоце Делчев“⁹; „...Пею Шишманов имал близки връзки с Гоце Делчев“¹⁰.

Цитираните сведения са неточни и са различни от известните ни биографични данни за Гоце Делчев и Пею Шишманов. Фактите сериозно се разминават:

Гоце Делчев постъпва във Военното училище в 1891 г. В училището е три години. В 1894 г. той е изключен и дори не е произведен като офицер.

Гоце Делчев обаче, не приел това решение трагично, а дори с благодарност. Веднага заминал за Щип, където е назначен за учител (в с. Ново село) и започва трескава агитационна революционна дейност. Организационната работа го „погълнала“ и той не съжалявал за този край на неговото учение в София.

Пею Шишманов „постъпва“ в същото училище през 1898 г., т.е. след 4 години! Когато Г. Делчев е в училището (юнкер) Пею Шишманов е още ученик в гимназията. А когато Пею Шишманов е „юнкер“ Гоце Делчев вече е извън България. Тагава: кога и къде се е срещал с него, възможно ли е да са се познавали и да са били „близки“?

В архива на Революционното движение в Средните Родопи няма нито едно писмо от или за Гоце Делчев от Пею Шишманов (става дума за писмата без шифър). Да бъдат „близки“ – това значи или често да са се срещали, или често да са си кореспондирали. На този етап няма данни нито за едното, нито за другото.

Първите две години Гоце Делчев (след преминаването му в Македония) въобще не е идвал в България. Зает е с усилен организационна работа. Едва в 1896/97 г. той, заедно с Гьорче Петров, идва в Княжеството. Тук си разделят задачите. Гоце Делчев поема по-тежката работа: да търси и прехвърля оръжие, да прави бомби и да ги прехвърля в Македония! Никак не му е било до срещи с един или друг и още по-малко да посещава Военното училище, което всъщност е военно училище на княз Фердинанд.

Продължава в следващия брой

¹ Илчевски, Ст. Не изтръгвайте корените от родното село. Смолян, 2005, с. 116

² Остава неизяснено дали П. Ш. е завършил Първа мъжка гимназия „Александър I“ и кога. Справката в архивите на същата гимназия (ДА – Пловдив, Ф. 61К, а.е. 46, 52, 62-II показва, че неговото име не фигурира през периода на обучение от 1892/93, когато е 16-годишен) до 1897/98 г., когато вече трябва да е на 21 години. Не са съхранени документи от Одринската гимназия „Петър Берон“, където може би е започнал гимназиалния курс.

³ Караманджуков, Хр. Западно-тракийските българи в..., 1934, с. 117

⁴ ДА – Пловдив, Ф. 52, оп. 1, а.е. 944

⁵ Хайтов, Н. Родопските комити разказват, 172, с. 167

⁶ Хайтов, Н. Родопските комити разказват, 172, с. 168

⁷ Род. правда, 1958 г., бр. 16

⁸ Карапетков П., Славеино, 1991, с. 169

⁹ Пак там с. 151

¹⁰ Пак там с. 153

ТРАКИЙСКА ПОЧИТ КЪМ СЪЕДИНЕНИЕТО

130 годишнината от Съединението на България бе отбелязана в Пловдив с множество мероприятия и тържествена заря проверка. Пловдивското тракийско дружество „Войвода Руси Славов“ съгласно традицията, завещана от предците – опълченци, поборници, участници в национално обединителните борби, взе дейно участие в честването на годишнината и празника на град Пловдив

В 10 часа на 6 септември

в катедралния храм „Света Богородица“ беше извършен тържествен молебен. Бяха поднесени цветя пред

паметника на Захарий Стоянов и на паметната плоча на майор Райчо Николов.

В 19 часа пред Военния

клуб в Града на тепетата, където комитет „Родолубие“ представи възстановка на събитията от 1885 г., се развяха знамената на Тракия, носени от отрядът млади тракийци. Силният вятър развя и дружественния флаг с лика на войводата Руси Славов, патрон на Пловдивското дружество. Председателят на дружеството ген.майор Нонка Матова, почетен жител на града, бе сред почетните гости на тържествената заря проверка на площад „Съединение“.

От името на Съюза на тракийските дружества в България и на тракийско дружество „Войвода Руси Славов“ бяха поднесени венци пред паметника на Съединението от две двойки млади тракийци.

В С. ИЗВОР ТАЧАТ ПАМЕТТА НА ПРЕДЦИТЕ

На 4 септември членовете на тракийското дружество „Димитър Халачев“ в с. Извор, общ. Бургас, и приятели на тракийци се събраха да почетат паметта на предците, дошли от Одринска Тракия и да отдадат почит на загиналите във войните жители на с. Извор. Припомниха си и денят на Съединението – 6 септември 1885 г. В село Извор през 1913 г. идват тракийци от селата Садъкьой, Курудере, Узункьой, Колибите, Чонгара, Сакьськой, Тарфа, Яна, Кавакли, а преди това има преселници от Гютепе, Бръшлян, Калово, Малко Търново. Първо идват

рупци и кюмюрджии, а после и загорци. Секретарят на читалището Василка Борсукова бе подготвила ученици, които рецитираха стихове за тежката съдба на бежанците, а битовата група с ръководител Донка Грудева изпълни патриотични песни. Председателят на дружеството изнесе кратък доклад. Всички присъстващи се отправиха към църквата, за да се поклонят пред паметните плочи с имената на загиналите войници, които са поставени над входа на църквата. Близки на загинали през Втората световна война раз-

дадох в тяхна памет. Вече 10 години в края на лятото членовете на дружеството отдават почит на преобращенци и всички воювали за България. Тази традиция ще продължи и занапред.

ПЪРВИЯТ ЮБИЛЕЙ НА КЛУБ „ТЯНКА БОШНАКОВА“

ВАЛЕНТИНА АНГЕЛОВА

Навърши се една година от създаването на клуб „Тянка Бошнакова“ към бургаското тракийско дружество „Екзарх Антим I“. Той обединява потомците на малоазийските българи, които отпразнуваха годишнината си с голямо празненство. Облечени в традиционни носии и приготвили

вкусни гозби, с питки и песни те посрещнаха всички свои членове, почетни гости и приятели.

„Клубът е само на една година, но вече има над 80 членове“ – каза Тодор Ангелов, председател на тракийското дружество – „Активно присъстват на всички наши мероприятия, чествания и събори и сами организират

свои срещи и дейности“ – разказа той. Най-малките участници на празника гордо носиха своите носии и с ентузиазъм се включиха в подготвената програма, а голямата торта само направи празника по-вкусен.

На събитието присъстваха гости от тракийското дружество „Лазо Лазов“, гр. Средец.

В БЯЛА ИСКАТ УЛИЦА „НИКОЛАЙ ХАЙТОВ“

На 15 септември – рожденият ден на народния писател Николай Хайтов тракийското дружество в град Бяла, Варненска област, отбеляза 94 години от рождението на своя патрон. Не сбирката тракийци обмислиха как да посрещнат следващата годишнина – 95-а, която се навършва идната година. Решиха да предложат на общинския съвет да се именува улица в града на Николай Хайтов. Ще бъдат посетени колективно с. Яврово, Асеновград и Смолян. Предвидени са и други прояви, свързани с творчеството на големия майстор на перото, ни съобщава секретарят на тракийско дружество „Николай Хайтов“ в Бяла Огнян Савов.

МАДЖАРОВО, 3 ОКТОМВРИ

ДЕН НА ТРАКИЙСКАТА ПАМЕТ

Съюзът на тракийските дружества в България и Община Маджарово ви канят на Националното тракийско поклонение, посветено на 102 години от разорението на тракийските българи. Денят на тракийската памет ще започне в 11 ч. с тържествено възпоменателно поклонение със заупокойна молитва пред Пантеона на загиналите тракийци в Мемориалния комплекс. Ще бъдат поднесени цветя и венци пред паметниците на войводите Димитър Маджаров, Руси Славов и Капитан Петко войвода. На стадион „Миньор“ в града от 13.30 ч. ще започне концерт на тракийски състави и индивидуални изпълнители, а вечерта от 19 ч. концерт на централния площад ще има оркестър „Колорит“.

Честито!

Централното ръководство на Съюза на тракийските дружества в България и редакцията на в. „Тракия“ поздравяват рождениците на Съюза през месец октомври:

Катя Михайлова Кирчева – София.....5.X.1925 г.

Румяна Петкова Вълчева – Варна.....7.X.1957 г.

Ген. Тодор Костов Бояджиев – София10.X.1939 г.

Ген. Нонка Дечева Матова – Пловдив20.X.1954 г.

Соня Костадинова Ангелова – София.....20.X.1952 г.

Абонамент 2016 г.

Време е за абонамент. Единственият начин да общувате с любимия вестник е да се абонирате за него, той не се разпространява на свободна продажба. Ако искате да научавате навреме за събитията в Съюза, ако искате да следите развитието на въпросите, свързани с тракийската кауза или да разкажете за проявите, организирани от вашето дружество, и цялата тракийска общност да научи за това, трябва да направите абонамента си навреме.

Абонаментът за новата 2015 г. направите в най-близкия клон на „Български пощи“. И през следващата година цената за „Тракия“ се запазва, като за година абонаментът е 9.60 лв., а за половин година е 4.80 лв., а за тримесечие 2.40 лв. За предпочитане е да правите годишен абонамент, сумата не е толкова голяма, за да утежни бюджета ви, тъй като от опит се знае, че абонираните се за шест месеца, заети с други грижи, пропускат срока да продължат абонамента си,

Съдбата на вестника зависи и от тиража му. Затуй се обръщаме към тракийските дружества да поемат присърце нашия по-вик и да приканят членовете си да се абонират. Броят на абонатите в дружествата са показател за тяхната активност.

ТРАКИЯ – Орган на Съюза на тракийските дружества в България – София 1000, ул. „Стефан Караджа“ 7-А Печат: Военно издателство ЕООД

Абонирайте се!

Каталоген
номер

759

Издава: Върховният комитет

Редакционна колегия: чл.-кор. на БАН Васил ПРОДАНОВ, проф. Иван ФИЛЧЕВ, Елена АЛЕКОВА, Никола ИНДЖОВ и Хубен СТЕФАНОВ; Главен редактор: Тодор КОРУЕВ
e-mail: vesttrakia@abv.bg, stdb_sofia@abv.bg, тел.02/986 71 26; факс:02/987 57 53

БАНКОВА СМЕТКА
СТДБ (за вестника)

IBAN: BG34STSA93000001682816 BIC:STSABGSF
Банка ДСК ЕАД, клон 1, ул. „Княз Ал. Батенберг“ – София 1000

КОРЕСПОНДЕНТИ: Валентина АНГЕЛОВА (Бургас) – 0879 545 115; Недка ГОСПОДИНОВА (Перник) – 076/60 13 67; Димитринка СМОЛЕВА (София) – 02/412 12 36, 0886 746 044; Михаил МИХАЙЛОВ (Сливен) – 044/62 48 53; Анета Георгиева (Хасково) – 0894 044 420; Веска Ламбова (Шумен) – 0877 71 85 03; Мария ИВАНОВА (Ямбол) – 046/66 35 40

Изпращайте текстове не по-дълги от 4 стандартни машинописни страници (1800 знака). Хонорари за публикуването им не се дават.

За „турските национални чувства“ на мюсюлманите

РУМЕН ОГНЯНОВ

Според Главното мюфтийство, в България има помашки език, който е различен от българския. Освен това има и помашки етнос. Това става ясно от анонимна анкета, разпространявана сред мюсюлманите в страната по инициатива на Главното мюфтийство.

Анкетата бе обсъдена и одобрена от мюфтии на Съвещателен фокус-семинар, проведен се в хотел „Сарай“ в Драгиново в началото на юни т.г. Анкетата е подготвена от Националния изследователски център по теология и култура към Висшия ислямски институт, където се подвизава разследваният преди години за проповядване на радикален ислям Ариф Абдулах. Допитването е под наслов „Анкета сред мюсюлманите в България“ и е представено на форума от доц. Ибрахим Ялъмов, автор на фундаменталното изследване „История на турската общност в България“. Ариф Абдулах е един от основните докладчици на семинара, като темата е ключова – Ислямският принцип „Повеляване на доброто и възбрана на порицаното“.

В духа на тази беседа са и много от въпросите в анкетата. Съставителите на анкетната карта отбелязват: „Въпросите в тази анкета са свързани с изследване на социално-икономическото положение, етническо самосъзнание, религиозно положение, културните интереси и политически склонности на мюсюлманите в Република България“.

Още във въпрос 6 авторите на анкетата „хващат бика за рогата“: „По етнически произход Вие се определяте като:

Главното мюфтийство обяви в анкета, че в България има помашки език

■ Ариф Абдуллах

1. Турчин, 2. Помак, 3. Ром.“ И за да не губят темпо, във въпрос 7 те питат: „Вашият майчин език е? Възможните отговори са: 1. Турски, 2. Помашки, 3. Ромски.“

Навлиза се и в съкровени детайли като: На какъв език се говори във Вашето семейство. Един от възможните отговори е „помашки“.

Непривично за религиозна институция, от Главното мюфтийство проявяват настоячив интерес към етническото самосъзнание на респондентите. Има въпроси като: „Как според Вас се променя етническото самосъзнание на малцинствата в демократичния преход“ или „Как според Вас се променят турските национални чувства на мюсюлманите в демократичния преход?“

Забележете – национални чувства. И удар в десетката: Коя страна приемате за Ваше отечество: България или Турция?

Любопитството към съкровени теми е впечатляващо. Пролитава и от въпроса: „Вашето име е: 1. турско-арабско, 2. българско, 3. друго“ и уточняващия въпрос: „Каква е причината според Вас част от мюсюлманите в България да използват български имена?“

Главното мюфтийство се интересува също така от въпроси дали мюсюлманите в България се смущават при изучаването на българска история в училищата и дали те имат желание държавата да финансира религиозни школи.

Като капак Главното мюфтийство – институция, отделена по Конституция от дър-

жавата, се интересува за кого биха гласували на евентуални избори респондентите! Съпътстващ е въпросът за това коя е партията, която защитава правата и свободите на малцинствата. Като първа възможна опция е посочено Движението за права и свободи.

Двигател на проявената от Главното мюфтийство инициатива за анкетиране на мюсюлманското население е Ариф Абдулах. Името му на шумя със скандалите около насаждането на радикален ислям в Смолянско преди години. Демонстрация бе носенето на фереджета в смолянско училище. Възшност това бе върхът на айсберга на фундаменталистката дейност на ръководеното от него Обединение за ислямско развитие и

култура.

Кой е Ариф Абдулах. Роден е в Смолян през 1974 г. Завършва спортно училище в Чепеларе. Специалността му е ски бягане. Заминава за Йордания, където получава магистърска степен по тълкуване на Корана. Готви докторат по философия. Основател и председател на Обединението за ислямско развитие и култура от нейното създаване през 2004 г. Става един от влиятелните духовници в Средните Родопи.

Основната теза, която защитава Абдулах, е, че в България има ислямофобия. Отрича да проповядва ислямски фундаментализъм. Въпреки това не крие, че подкрепя и насърчава многоженството и носенето на забрадки. Ор-

ганизира семинари, за които казва: „Разясняваме как точно да се разбира религията в европейските условия, в позицията на малцинство, в която се намират мюсюлманите в България“.

Религията е сила, споделя открито Ариф Абдулах. Той директно призовава младите мюсюлмани да спазват законите на шариата – мюсюлманското право. На семинари и лекции се канят влиятелни представители на мохамеданската религия. „Няма нищо незаконно в нашата дейност. Ние сме за плурализъм. Влизайки в Европа, трябва да уважаваме различията“, казва Ариф Абдулах, преди Окръжният съд в Смолян да забрани организацията му.

(„Дума“)

Акад. Михаил Арнаудов: „Помашките говори в Родопско и Тракия образуват дял от говорната група на рупците и спадат към голямото източно-българско наречие. Общо за родопско-рупските говори професор Стефан Младенов, историкът на българския език, е на мнение, че „те са и днес най-близки до старобългарския език, и по звукове, и по форма, и по ударение, и по речник, и по синтаксис.“ Професор Любомир Милетич писа в 1912 г.: „Езикът на Кирил и Методий е взет от един старобългарски говор, който навярно и принадлежал към западно-рупската група“. А проф. Боян Цонев намира, че „речникът на родопските говори превишава откъм старински състав северно-бъл-

гарските говори“. „Струва ми се, писа той, Родопите ще вземат първо място по своите хубави, старинни и характерни думи“. Тия думи срещаме твърде често в помашките говори по Рупчос, Аха-Челеби, Дара-дере и другите, които изобщо не са изпитали някоя по-значително влияние от турския език. Българският им език е запазен с забележителна чистота.“

„Народното творчество на помаците е тъкмо тъй живо, тъй свежо, както изобщо фолклорът на родопските българи, от който той е неделима част по език и съдържание.“

Светослав Духовников: „Българите мохамедани, изповядващи мюсюлманската религия, никога не са се считали за

турци. А и турците никога не са ни признавали за такива. За тях ние, българите мохамедани, винаги сме били „по-други“ – хора от „по-долна ръка“. те никога не са хранили доверие към нас. Обидно ни назовават ту „помаци“, ту „ахряни“, т.е. „изостанали“. Техните представители винаги са били на ясно, че нашият квас е по-различен от техния въпреки религията. Техните просветни и умни хора са също наясно с историческата истина за произхода ни, защото срещу историческите свидетелства не може да се върви.“

Никола Инджов: „Някога по нашите земи хората бяха заставащи да сменят своя бог и така християни ставаха мюсюлмани. Който не възприемаше Аллах, отиваше на смърт. В онова време разделно като белег на род и родина остана българският език. Хората, които вместо към православната църква поеха към джамията говореха на езика на деди и прадеди. Съхраниха го до днес, спасен от словесата на силов наложения им бог. Така не вярата, а езикът се въздигна като признак на народността.“

Акад. Георги Марков: „От т.нар. Европейски институт „Помак“ искат да оформят етническо малцинство в Родопите – тази свещена българска планина, което да се управлява по собствен начин. Това е причината, поради която те противопоставят българите християни на българите мюсюлмани. В стремежа им към разделение има и намеса

на външни сили. Съществува и сайт „Помак“ (през Стокхолм), от който непрекъснато се лее пропаганда и се злепоставя България не само в ЕС, но и по целия свят – видете ли тук някакво си помашко малцинство било потиснато. Макар да е ясно – няма такова малцинство – помашко.“

Д-р Елена Алекова: „Помашка“ история или територия? Или „помашки“ език и култура? Нищо подобно! Не може да изобретиш нещо от нищо. Не можеш да създадеш от нищото нито история, нито територия, нито език, нито култура, можеш само да ги откраднеш от другите и да ги припознаеш за свои.“

Доц. д-р Георги Митринов: „Т.нар. помашки език е диалект на българския.“